

Vēsture

Skrundas pilsēta un novads ir kā koša sakta Ventas upes krastā, kur ainaviskā vide tā vien aicina uzskavēties šai vietā, kas vēsturiski bijusi senās kuršu zemes Bandavas sastāvdaļa.

Skrundas novada pašvaldība izveidota 2009. gada 1. jūlijā, apvienojot Skrundas pilsētu ar lauku teritoriju, Nīkrāces pagastu, Raņķu pagastu un Rudbāržu pagastu. Novada administratīvais centrs atrodas Skrundā – jaunākajā Latvijas pilsēta. Lai arī pilsētas tiesības Skrunda ieguva 1996. gada 23. janvārī, tās vārds vēstures avotos pirmo reizi minēts jau 1253. gadā. Skrundas pilskalna estrādē izvietotajos pirmo Skrundas kuršu ķoniņu krēslos sēžot un vērojot Ventas rāmo plūdumu, ir viegli aizdomāties par to, kā dzīve te ritējusi pirms 750 gadiem. Novadā, kur sākās Latvijas atbrīvošana pulkveža Oskara Kalpaka vadībā, var arī baudīt muižu eleganci, komfortu un lauku mieru, kā arī sastapt Baltijā vienīgo runājošo gotiņu un dzirdēt aizraujošo stāstu par to, kā rodas piens. Skrundas novads visos laikos ir bijis atvērts cilvēkiem un jaunām idejām, lai virzītos uz priekšu, un aicina iepazīt novada bagātīgo kultūrvēsturisko mantojumu un viesmīlību!

Novada platība ir 555,39 kvadrātkilometri, PMLP 2018. gada 1. jūlija dati liecina, ka Skrundas novadā dzīvo 5100 iedzīvotāji. Novadu šķērso valsts galvenais autoceļš A9 Rīga–Liepāja un dzelzceļa līnija Rīga–Liepāja. Attālums no novada administratīvā centra līdz Rīgai ir 147 km, Liepājai – 68 km, Kuldīgai – 39 km, Saldum – 30 km.

Skrundas pilsētā dzīvo 2118 iedzīvotāji, sasniedzot iedzīvotāju lielāko īpatsvaru un blīvumu novadā, savukārt Skrundas pagastā – 1063 iedzīvotāji (01.07.2018.g., pēc PMLP datiem).

Vēstures avotos Skrunda pirmo reizi minēta 1253. gadā, bet 1368. gadā pašā Ventas kreisajā krastā celta vācu feodāļu pils. Mūsu dienās nekas no pils nav saglabājies, tikai pils vieta pilskalnā, kur atrodas skaists parks un estrāde. Dažādos vēstures posmos Skrundas pilsēta ar lauku teritoriju ietilpusi Livonijas ordeņa valstī, Kurzemes un Zemgales hercogistē, cariskās Krievijas Kurzemes guberņā. 17. gs. Skrundā darbojās manufaktūras (stikla ceplis, pulvera dzirnavas, naglu, liелgabalu un šauteņu darbnīcas). Ziemeļu karā (1700.-1721.g.) Livonijas ordeņa pils Skrundā tika nopostīta. Pēc tam Skrundā tika izveidota muiža. Līdz mūsdienām saglabājusies bijušās muižas dzīvojamā māja.

1. pasaules kara laikā Skrundu, tāpat kā visu Kurzemi, ieņēma ķeizariskās Vācijas karaspēks. Latvijas Brīvības cīņu laikā 1919. gada 22. janvārī lielnieku 2. Padomju Latvijas strēlnieku pulks ieņēma Skrundu. Pēc nedēļas, 29. janvārī, notika Skrundas kauja, kurā īpaši varonīgi cīnījās Latviešu atsevišķais bataljons komandiera pulkveža O. Kalpaka vadībā. Pēc smagas kaujas, kurā piedalījās Kalpaka bataljona Cēsu rota un Virsnieku rota, Skrunda tika ieņemta. Šai kaujai bija liela nozīme, jo bataljons nostiprinājās stratēģiski izdevīgajā līnijā gar Ventas krastu. Bataljona galvenie spēki izvietojās Rudbāržos, galvenokārt muižas pilī, un tam bija uzticēta Ventas aizsardzība,

sākot no Lēnām līdz Skrundai. 1919. gada 3. martā sākās plašs uzbrukums Sarkanajai Armijai un Latvijas atbrīvošana Pulkveža Kalpaka vadībā.

Skrundas ciemats sācis veidoties 20. gs. 20. gados, kad 1926. gadā bijušās muižas zemes tika sadalītas apbūves gabalos. Pēc dzelzceļa līnijas Glūda-Liepāja izbūves 1929. gadā Skrundas saimnieciskā attīstība paātrinājās. 1935. gadā Skrundā bija ~ 50 sīktirdzniecības uzņēmumi, kā arī vairāki rūpniecības uzņēmumi - ūdensdzirnavas, linu apstrādāšanas darbnīca, divas kokzāģētavas, divas mehāniskās darbnīcas.

2. pasaules kara beigās 1945. gada maijā Skrundā ienāca padomju okupācijas karaspēks. PSRS varas iestāžu rīkotajās deportācijās un arestos cieta daudzi iedzīvotāji. 1998. gadā, atceroties gan 1941. gada jūnija, gan 1949. gada marta traģiskos notikumus, pie Skrundas dzelzceļa stacijas vietā, no kuras deportēja 2916 nevainīgus iedzīvotājus, tika uzstādīts piemiņas akmens un četrasu vagonis - deportāciju atceres muzejs.

1950. gadā Skrundai piešķirtas pilsētciemata tiesības. Laika posmā no 1950. līdz 1959. gadam Skrunda bija rajona centrs. 1969. gadā Skrundā tika uzcelts rūpnīcas VEF ceļš. Padomju laikā darbojās Aizputes kūdras fabrikas iecirknis, ģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā ekspedīcija, PMK iecirknis, sadzīves pakalpojumu kombināta darbnīcas, zivsaimniecība "Skrunda", kokapstrādes kombināta "Vulkāns" pārkraušanas bāze.